

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమద్భాగవతే ఉద్ధవగీతాసు
॥ పోడశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పోడశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ

య ఏతాన్ మత్పథో హిత్వా భక్తిజ్ఞానక్రియాత్మకాన్ ।
క్షుద్రాన్ కామాంశ్చలైః ప్రాణైర్జుషంతః సంసరంతి తే ॥ 16.1 ॥

స్వే స్వేఽధికారే యా నిష్ఠా స గుణః పరికీర్తితః ।
విపర్యయస్తు దోషః స్యాదుభయోరేష నిశ్చయః ॥ 16.2 ॥

శుద్ధ్యశుద్ధీ విధీయేతే సమానేష్వపి వస్తుషు ।
ద్రవ్యస్య విచికిత్సార్థం గుణదోషౌ శుభాశుభౌ ॥ 16.3 ॥

ధర్మార్థం వ్యవహారార్థం యాత్రార్థమితి చానఘ ।
దర్శితోఽయం మయాఽఽచారో ధర్మముద్వహతాం ధురం ॥ 16.4 ॥

భూమ్యంబ్వగ్న్వనిలాకాశా భూతానాం పంచ ధాతవః ।
ఆబ్రహ్మస్థావరాదీనాం శారీరా ఆత్మసంయుతాః ॥ 16.5 ॥

వేదేన నామరూపాణి విషమాణి సమేష్వపి ।
ధాతుషూద్ధవ కల్ప్యంతే ఏతేషాం స్వార్థసిద్ధయే ॥ 16.6 ॥

దేశకాలాదిభావానాం వస్తూనాం మమ సత్తమ ।
గుణదోషౌ విధీయేతే నియమార్థం హి కర్మణాం ॥ 16.7 ॥

అకృష్ణసారో దేశానామబ్రహ్మణ్యోఽశుచిర్భవేత్ ।
కృష్ణసారోఽప్యసౌవీర కీకటాసంస్కృతేరిణం ॥ 16.8 ॥

కర్మణ్యో గుణవాన్ కాలో ద్రవ్యతః స్వత ఏవ వా |
యతో నివర్తతే కర్మ స దోషోఽకర్మకః స్మృతః || 16.9 ||

ద్రవ్యస్య శుద్ధ్యశుద్ధీ చ ద్రవ్యేణ వచనేన చ |
సంస్కారేణాథ కాలేన మహత్త్వాల్పతయాథవా || 16.10 ||

శక్త్యాశక్త్యాథవా బుద్ధ్యా సమృద్ధ్యా చ యదాత్మనే |
అఘం కుర్వంతి హి యథా దేశావస్థానుసారతః || 16.11 ||

ధాన్యదార్పస్థితంతూనాం రసతైజసచర్మణాం |
కాలవాయ్వగ్నిమృత్తోయైః పార్థివానాం యుతాయుతైః || 16.12 ||

అమేధ్యలిప్తం యద్ యేన గంధ లేపం వ్యపోహతి |
భజతే ప్రకృతిం తస్య తచ్ఛౌచం తావదిష్యతే || 16.13 ||

స్నానదానతపోఽవస్థా వీర్యసంస్కారకర్మభిః |
మత్స్మృత్యా చాత్మనః శౌచం శుద్ధః కర్మాచరేద్ ద్విజః || 16.14 ||

మంత్రస్య చ పరిజ్ఞానం కర్మశుద్ధిర్మదర్పణం |
ధర్మః సంపద్యతే షడ్భిరధర్మస్తు విపర్యయః || 16.15 ||

క్వచిద్ గుణోఽపి దోషః స్యాద్ దోషోఽపి విధినా గుణః |
గుణదోషార్థనియమస్తద్భిదామేవ బాధతే || 16.16 ||

సమానకర్మాచరణం పతితానాం న పాతకం |
ఔత్పత్తికో గుణః సంగో న శయానః పతత్యధః || 16.17 ||

యతో యతో నివర్తేత విముచ్యేత తతస్తతః |
ఏష ధర్మో నృణాం క్షేమః శోకమోహభయాపహః || 16.18 ||

విషయేషు గుణాధ్యాసాత్ పుంసః సంగస్తతో భవేత్ |
సంగాత్తత్ర భవేత్ కామః కామాదేవ కలిర్పూణాం || 16.19 ||

కలేర్ద్వర్విషహః క్రోధస్తమస్తమనువర్తతే |
తమసా గ్రస్యతే పుంసశ్చేతనా వ్యాపినీ ద్రుతం || 16.20 ||

తయా విరహితః సాధో జంతుః శూన్యాయ కల్పతే |
తతోఽస్య స్వార్థవిభ్రంశో మూర్చ్ఛితస్య మృతస్య చ || 16.21 ||

విషయాభినివేశేన నాత్మానం వేద నాపరం |
వృక్షజీవికయా జీవన్ వ్యర్థం భస్తేవ యః శ్వసన్ || 16.22 ||

ఫలశ్రుతిరియం నృణాం న శ్రేయో రోచనం పరం |
శ్రేయోవివక్షయా ప్రోక్తం యథా భైషజ్యరోచనం || 16.23 ||

ఉత్పత్త్యేవ హి కామేషు ప్రాణేషు స్వజనేషు చ |
ఆసక్తమనసో మర్త్యా ఆత్మనోఽనర్థహేతుషు || 16.24 ||

న తానవిదుషః స్వార్థం భ్రామ్యతో వృజినాధ్వని |
కథం యుంజ్యాత్ పునస్తేషు తాంస్తమో విశతో బుధః || 16.25 ||

ఏవం వ్యవసితం కేచిదవిజ్ఞాయ కుబుద్ధయః |
ఫలశ్రుతిం కుసుమితాం న వేదజ్ఞా వదంతి హి || 16.26 ||

కామినః కృపణా లుబ్ధాః పుష్పేషు ఫలబుద్ధయః |
అగ్నిముగ్ధా ధూమతాంతాః స్వం లోకం న విదంతి తే || 16.27 ||

న తే మామంగ జానంతి హృదిస్థం య ఇదం యతః |
ఉక్థశస్త్రా హ్యసుతృపో యథా నీహారచక్షుషః || 16.28 ||

తే మే మతమవిజ్ఞాయ పరోక్షం విషయాత్మకాః |
హింసాయాం యది రాగః స్యాద్ యజ్ఞ ఏవ న చోదనా || 16.29 ||

హింసావిహారా హ్యలభైః పశుభిః స్వసుఖేచ్ఛయా |
యజంతే దేవతా యజ్ఞైః పితృభూతపతీన్ ఖలాః || 16.30 ||

స్వప్నోపమమముం లోకమసంతం శ్రవణప్రియం |
అశిషో హృది సంకల్ప్య త్యజంత్యర్థాన్ యథా వణిక్ || 16.31 ||

రజఃసత్త్వతమోనిష్ఠా రజఃసత్త్వతమోజుషః |
ఉపాసత ఇంద్రముఖ్యాన్ దేవాదీన్ న తద్దైవ మాం || 16.32 ||

ఇష్టేహ దేవతా యజ్ఞైర్గత్వా రంస్యామహే దివి |
తస్యాంత ఇహ భూయాస్మ మహాశాలా మహాకులాః || 16.33 ||

ఏవం పుష్పితయా వాచా వ్యాక్షిప్తమనసాం నృణాం |
మానినాం చాతిస్తభానాం మద్వార్తాపి న రోచతే || 16.34 ||

వేదా బ్రహ్మాత్మవిషయాస్త్రీకాండవిషయా ఇమే |
పరోక్షవాదా ఋషయః పరోక్షం మమ చ ప్రియం || 16.35 ||

శబ్దబ్రహ్మ సుదుర్బోధం ప్రాణేంద్రియమనోమయం |
అనంతపారం గంభీరం దుర్విగాహ్యం సముద్రవత్ || 16.36 ||

మయోపబృంహితం భూమ్నా బ్రహ్మణానంతశక్తినా |
భూతేషు ఘోషరూపేణ విసేషూర్ణేవ లక్ష్యతే || 16.37 ||

యథోర్ణనాభిర్వృదయాదూర్ణాముద్వమతే ముఖాత్ |
ఆకాశాద్ ఘోషవాన్ ప్రాణో మనసా స్పర్శరూపిణా || 16.38 ||

ఛందోమయోఽమృతమయః సహస్రపదవీం ప్రభుః |
ఓంకారాద్ వ్యంజితస్పర్శ స్వరోష్మాంతఃస్థభూషితాం || 16.39 ||

విచిత్రభాషావితతాం ఛందోభిశ్చతురుత్తరైః |
అనంతపారాం బృహతీం సృజత్కాక్షిపతే స్వయం || 16.40 ||

గాయత్ర్యష్టిగనుష్టుప్ చ బృహతీ పంక్తిరేవ చ |
త్రిష్టుబ్జగత్యతిచ్ఛందో హ్యత్యష్ట్యతిజగద్విరాట్ || 16.41 ||

కిం విధత్తే కిమాచష్టే కిమనూద్య వికల్పయేత్ |
ఇత్యస్యా హృదయం లోకే నాన్యో మద్ వేద కశ్చన || 16.42 ||

మాం విధత్తేఽభిధత్తే మాం వికల్ప్యాపోహ్యతే త్వహం |
ఏతావాన్ సర్వవేదార్థః శబ్ద ఆస్థాయ మాం భిదాం |
మాయామాత్రమనూద్యాంతే ప్రతిషిద్ధ్య ప్రసీదతి || 16.43 ||

|| ఇతి ఉద్ధవగీతాసు షోడశోఽధ్యాయః సమాప్తః ||